

Asia: FI.PLM.2017-4279

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

Yleiset kommentit lakiluonnoksesta

Esitys liittyy Suomen tietosuojalainsäädännön uudistukseen, joka taas johtuu EU -tasolla annetusta uudesta tietosuoja-asetuksesta ja tietosuojadirektiivistä. Toisaalta HE- luonnoksessa (s. 9) todetaan, että kansallisen turvallisuuden alaan kuuluvana pääosa henkilötietojen käsittelystä puolustusvoimissa ei kuulu kummankaan EU -instrumentin soveltamisalaan. Luonnos myös poikkeaa rakenteeltaan eräistä samassa yhteydessä annettavaksi tarkoitetuista muiden viranomaisten henkilötietojen käsittelyä koskevista laeista ainakin siltä osin, että siinä säädellään edelleen erikseen useasta eri rekisteristä. Esimerkiksi poliisin ja Tullin henkilötietolaeissa rekisterikohtainen sääntely ehdotetaan korvattavaksi tietojen käsittelytarkoituksellaisilla säännöksillä.

1 luku: Yleiset säännökset

Kommentit lain soveltamisalasta ja suhteesta muuhun lainsäädäntöön

-

2 luku: Puolustusvoimien henkilörekisterit

8 ja 9 §: Aluevalvontaviranomaisia pyydetään esittämään näkemyksensä siitä, onko aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asiain rekisteriä koskevan sääntelyn siirtäminen aluevalvontalaista tähän lakiin perusteltua.

Aluevalvontalain 23 §:n tarkoittamana aluevalvontaviranomaisena Tulli ei näe estettä otsikossa mainittuja rekistereitä koskevien säännösten siirtämisestä nyt säädettävänä olevaan lakiin.

Kommentit 13 §:n 2 momentista ja 15 §:n 2 momentista: Säännöksissä sallittaisiin henkilötietojen käsittely kuuden kuukauden ajan sen selvittämiseksi, ovatko käsiteltävät tiedot merkityksellisiä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta.

Turvallisuustietorekisterin osalta Tulli kannattaa vähintään ehdotettua kuuden kuukauden säilytysaikaa sen selvittämiseksi, ovatko tiedot merkityksellisiä rekisterin käyttötarkoituksen

kannalta eli rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien hoitamiseksi. Vastaavien sotilastiedustelurekisterin tietojen osalta Tulli ei toimivallan puuttuessa voi ottaa kantaa.

Muut kommentit sotilastiedustelurekisterin ja turvallisuustietorekisterin tietosisällön sääntelystä

Turvallisuustietorekisterin käyttötarkoitus vastaa pääpiirteittäin sitä tietosisältöä, joka on säädetty henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 4 §:ssä tarkoitetun tiedustelurekisterin tietosisällöksi. Samoin se vastaa sitä tietosisältöä, joka ehdotetaan säädettävässä uudessa Tullin henkilötietolaissa tiedustelutarkoituksessa käsiteltävien tietojen sisällöksi.

Muut kommentit 2 luvusta

Sääntelytekniikka esimerkiksi tietoluokista on yhdenmukaista sen kanssa, mitä Tullikin tulee omassa henkilötietolakiuudistuksessaan käyttämään.

Tulli on kiinnittänyt huomiota 2 luvun 16 §:ään siltä osin kuin Puolustusvoimat oikeutetaan perustamaan tilapäisen henkilörekisterin ohella myös 'muun' rekisterin esimerkiksi rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävän tai esitutkintatehtävän suorittamiseksi. Säädettyä voimassa olevaa Tullin henkilötietolakia hallintovaliokunta (HaVM 54/2014) nimittäin ehdotti poistettavaksi hallituksen esityksessä (HE 351/2014) olleen mahdollisuuden muiden kuin tilapäisten analyysirekisterien perustamiseen. Mietinnön mukaan Tullin erityislainsäädäntöön ei voida ottaa sellaista henkilörekisteriä, josta puuttuu henkilörekisterin käyttötarkoitus ja tietosisältö. Valiokunta toteaa mietinnössä edelleen, että tällainen sääntely ei ole asianmukainen myöskään poliisin henkilötietolainsäädännössä. Tulli haluaa saattaa valiokunnan kannanoton myös nyt puheena olevan lain valmistelijoiden tietoon.

3 luku: Henkilötietojen käsittely

Kommentit 17 §:stä: Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Tullilla ei ole huomauttamista säännöksen osalta. Säännös vastaa pitkälti Tullin henkilötietolain 16 §:ää, joka sisältää säännökset tietojen käyttämisestä muuhun kuin tietojen keräämis- tai

tallettamistarkoitukseen ja jossa käyttötapaukset on rajattu. Samoin nyt kysymyksessä olevassa laissa käyttötarkoitukset 17 §:ssä on tarkoin rajattu, mikä täyttäneen tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Kommentit 18 §:stä: Yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely

Tullilla ei ole huomauttamista säännöksen osalta, joka luonteeltaan vastaa Tullin henkilötietolain 12 §:ää.

Muut kommentit 3 luvusta

-

4 luku: Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet

Yleiset kommentit henkilötietojen luovuttamista ja tiedonsaantia koskevan sääntelyn rakenteesta

Tietojen luovutusta koskevan 4 luvun 24 § 1 momentin mukaan Puolustusvoimilla olisi oikeus luovuttaa henkilötietoja Tullille

- "a) tullilaissa (304/2016) tarkoitettua ulkomaanliikenteen valvontaa varten;
- b) tullirikosten ennalta estämistä, paljastamista ja syyteharkintaan saattamista varten;
- c) henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;"

Tulli ehdottaa, että säännöstä yhdenmukaistettaisiin valmisteilla olevan poliisin henkilötietolain vastaavan tiedonluovutussäännöksen kanssa siten, että se kuuluisi esimerkiksi näin:

"Puolustusvoimat saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona muulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle henkilötietoja, jotka ovat tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, seuraavasti:

...

3) Tullille

- a) tullirikosten ennalta estämistä, paljastamista ja syyteharkintaan saattamista varten;
- b) tulli- ja verovalvontaa varten;
- c) henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;
- d) muihin Tullin tehtäviin, jotka vastaavat niitä tehtäviä, joita varten tiedot on kerätty;
- e) haasteen ja muun tiedoksiannon suorittamista varten;"

Sisällöltään säännös laajenisi luonnoksen verrattuna siten, että tietojen luovuttaminen olisi mahdollista myös d ja e -kohtien mukaisesti.

Kommentit 26 ja 27 §:stä: Henkilötietojen luovuttaminen toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle

-

Muut kommentit 4 luvusta

Tietojen saantia koskevan 31 §:n 2 momentissa säädetään lentoliikenteen harjoittajalle velvollisuus matkustajatietojen toimittamiseen Puolustusvoimille. Tätä velvollisuutta taikka asiaa ylipäätään ei käsitellä lainkaan säännöksen perusteluissa, vaikka säännös näyttää täydentävän ns. PNR - matkustajatietodirektiivissä tarkoitettua matkustajatietojen luovutusvelvollisuutta terrorismi- ja vakavien rikosten torjuntatarkoituksiin. Tulli tulee ehdottamaan vastaavaa säännöstä säädettävään Tullin henkilötietolakiin.

5 luku: Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilökistereistä

Kommentit 5 luvusta

-

Liitelait

Kommentit puolustusvoimista annetun lain tiedonsaantia koskevasta 17 §:stä

Säännöksen tarkoituksena olisi sitä koskevien HE -perustelujen mukaan mahdollistaa Puolustusvoimille yleinen oikeus virkatehtävien hoitamiseksi tarpeellisten tietojen saamiseen. Niin ikään perustelujen mukaan säännös laajentaisi Puolustusvoimien tiedonsaantimahdollisuudet samalle tasolle vertailukelpoisten viranomaisten kuten poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa, joilla yleinen tiedonsaantioikeus jo on. Toisaalta perustelujen mukaan, säännös ei mahdollistaisi tietojen saantia teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Tulli ei varauksetat kannata ehdotusta, vaan toivoisi Puolustusvoimien tiedonsaantisäännöksen rakentuvan niin, että lain tasolla olisi säännökset luovutettavien tietojen käyttötarkoituksesta. Tulli toteaa myös, että Tullin henkilötietojen käsittelysäännökset erityissäännöksinä saattaavat eräissä tilanteissa estää kyseiseen säännökseen perustuvan tiedonluovutuksen. Esimerkkeinä tällaisesta tilanteesta ovat ulkomaan viranomaisilta saadut tiedot, joita ei voida luovuttaa edelleen ilman sen valtion lupaa, josta Tulli on tiedot saanut. Samaten esimerkiksi Tullin tullaus- ja verotustehtävien yhteydessä saamia tietoja saattaa koskea viranomaisten julkisuuslaissa säädetty luovutusrajoitus.

Muut kommentit liitelaista

-

Hallituksen esityksen perustelut

Kommentit yleisperusteluihin

-

Kommentit yksityiskohtaisiin perusteluihin

-

Vilkko Juha
tulli.fi - Tulli, valvontaosasto